

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

LBI.410.013.04.2022

00946822

Pan
Dariusz Surowik
Akademia Nauk Stosowanych
w Łomży
ul. Akademicka 14, 18-400 Łomża

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/047 – Zasoby kadry medycznej w systemie ochrony zdrowia

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Akademia Nauk Stosowanych w Łomży, ul. Akademicka 14 ¹ , 18-400 Łomża.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Dariusz Surowik – Rektor od 22 marca 2017 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Funkcjonowanie systemów rekrutacyjnych uczelni.2. Realizacja programu kształcenia w zakresie obowiązujących standardów i wymogów jakościowych.3. Zapewnienie wysokiej jakości kształcenia.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018 – 2022 (do dnia zakończenia czynności kontrolnych ²), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem (lata akademickie 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022).
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontroler	Władysław Radgowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/88/2022 z 11 lipca 2022 r. (akta kontroli str. 1-4)

¹ W dalszej treści „Akademia” lub „ANS”.

² W dniu 25 października 2022 r.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623. Ustawa zwana dalej: „ustawą o NIK”.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W Akademii stworzono właściwe warunki kształcenia pielęgniarek i fizjoterapeutów. Poprzez dobrze funkcjonujący system rekrutacyjny w okresie od roku akademickiego 2019/2020 przyjęto 302 kandydatów na studia pielęgniarские i 84 na fizjoterapeutyczne, tj. wszystkie osoby spełniające wymogi rekrutacyjne. Kształcenie realizowane było w oparciu o właściwie opracowane programy studiów. Zapewniono również wysokiej jakości kształcenie, nad którym sprawowany był nadzór. Kształceniem studentów zajmowała się odpowiednia liczba nauczycieli akademickich, zaś zajęcia realizowano w oparciu o wymaganą infrastrukturę dydaktyczną.

Stwierdzone w toku kontroli NIK nieprawidłowości polegały na:

- nieprzestrzeganiu wymogu art. 73 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce⁵, zgodnie z którym w ramach programu studiów o profilu praktycznym, co najmniej 50% godzin zajęć prowadzonych jest przez nauczycieli akademickich zatrudnionych w tej uczelni jako podstawowym miejscu pracy;
- przekroczeniu limitów liczebności grup studenckich na losowo wybranych do kontroli zajęciach.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Funkcjonowanie systemu rekrutacyjnego uczelni.

Opis stanu faktycznego

1.1. W latach 2019-2021 senat Uczelni ustalił limity przyjęć studentów na wszystkie objęte kierunki w liczbie po 60 osób na każdy rok akademicki⁶. W wyniku rekrutacji na rok akademicki 2019/2020:

- na pielęgniarские studia stacjonarne I stopnia kandydowało 48 osób, przyjęto 36 kandydatów,
- na pielęgniarские studia stacjonarne II stopnia kandydowało 56 osób, przyjęto 51 kandydatów,
- na pielęgniarские studia II stopnia niestacjonarne kandydowało sześć osób, nie przyjęto żadnej z nich,
- na jednolite stacjonarne studia na kierunku fizjoterapia kandydowały 33 osoby, przyjęto zaś 29.

Na rok akademicki 2020/2021:

- na pielęgniarские studia stacjonarne I stopnia kandydowało 45 osób, przyjęto 33 kandydatów,
- na pielęgniarские studia stacjonarne II stopnia kandydowało 72 osoby, przyjęto 69 kandydatów, tj. o dziewięć osób powyżej limitu ustalonego przez senat. Rektor wyjaśnił, że limit na tym kierunku dzielony był w proporcjach 50/50 dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. W roku akademickim 2020/2021 kandydaci początkowo zainteresowani studiami niestacjonarnymi, po zapoznaniu się z organizacją roku akademickiego i propozycjami rozkładu zajęć uznali, że są w stanie pogodzić pracę z kształceniem na studiach stacjonarnych. W tej sytuacji Uczelnia zdecydowała się na prowadzenie tylko studiów stacjonarnych, na które przeniosły się osoby pierwotnie zainteresowane studiami niestacjonarnymi.
- na pielęgniarские studia II stopnia niestacjonarne kandydowały cztery osoby, nie przyjęto żadnej z nich,
- na jednolite stacjonarne studia na kierunku fizjoterapia kandydowało 35 osób, przyjęto zaś 27. (akta kontroli str. 259-261)

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 574, ze zm. Zwana dalej: „Prawem o szkolnictwie wyższym”.

⁶ Po 60 osób na każdy z kierunków w latach 2019/2020, 2020/2021 i 2021/2022.

Na rok akademicki 2021/2022:

- na pielęgniarskie studia stacjonarne I stopnia kandydowało 77 osób, przyjęto 32 kandydatów,
- na pielęgniarskie studia stacjonarne II stopnia kandydowało 87 osób, przyjęto 60 kandydatów,
- na pielęgniarskie studia II stopnia niestacjonarne kandydowało 75 osób, przyjęto 21,
- na jednolite stacjonarne studia na kierunku fizjoterapia kandydowało 65 osób, przyjęto zaś 28. (akta kontroli str. 5-11)

W latach 2019-2022 przyjęto do Akademii:

- 101 kandydatów na pielęgniarskie studia stacjonarne I stopnia,
- 180 osób na pielęgniarskie studia stacjonarne II stopnia,
- 21 kandydatów na pielęgniarskie studia niestacjonarne II stopnia,
- 84 osoby na jednolite stacjonarne studia na kierunku fizjoterapia. (akta kontroli str. 11)

1.2. W okresie objętym kontrolą w Akademii, zgodnie z art. 70 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce senat uczelni podejmował uchwały w sprawie określenia warunków, trybu i terminów postępowania rekrutacyjnego. (akta kontroli str. 12-90)

1.3. Jak wynika z analizy treści protokołów podkomisji rekrutacyjnych⁷, w objętych kontrolą latach akademickich zostały zachowane warunki, tryb i terminy określone w uchwałach senatu dotyczących przebiegu rekrutacji. Uchwały senatu nie określały progów punktowych wymaganych do przyjęcia na studia. W objętych analizą postępowaniach rekrutacyjnych przyjęto na studia wszystkie osoby ubiegające się, które spełniały wymogi rekrutacyjne, tj. spełniły warunki formalne rekrutacji. W okresie objętym kontrolą senat zmieniał uchwały dotyczące warunków, trybu i terminów rekrutacji. Zmiany te dotyczyły głównie szczegółów naboru laureatów i finalistów olimpiad stopnia centralnego, trybu postępowania podczas stanu epidemii Covid-19, sposobu przeliczania punktów za Europejskie Matury (EB). Nie dotyczyły one kryteriów naboru. (akta kontroli str. 12-90, 93-202)

1.4. W okresie objętym kontrolą ustalanie limitów przyjęć na studia odbywało się na podstawie analizy uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych. Czynnikiem zewnętrznym były przede wszystkim dane z rynku pracy (statystyka publiczna, dane urzędów pracy, ogólnopolski system monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów szkół wyższych. Czynnikiem wewnętrznym były współczynniki brane pod uwagę w algorytmie finansowania Uczelni, współczynnik dostępności kadry, który jak wyjaśnił rektor, był wyższy od wartości optymalnej. Limity były więc ustalane na takim poziomie, aby zapewnić wypełnienie pensów dydaktycznych nauczycieli prowadzących zajęcia. (akta kontroli str. 259-261)

2.1. W okresie objętym kontrolą wysokość opłat za przeprowadzenie rekrutacji na każdy rok akademicki ustalana była kolejnymi zarządzeniami rektora i wynosiła 85 zł, tj. była zgodna z § 38 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 27 września 2018 r. w sprawie studiów⁸. Stosownie do art. 79 ust. 3 Prawa o szkolnictwie wyższym, zarządzeniami rektora ustalono również warunki zwolnienia z wnoszenia tej opłaty. W latach 2019-2021 nie było przypadku zwolnienia kandydata z opłaty za przeprowadzenie rekrutacji. (akta kontroli str. 203-207, 801-821)

2.2. W latach 2019-2022 w Akademii na kierunkach pielęgniarstwo i fizjoterapia nie prowadzono studiów w językach obcych. (akta kontroli str. 11)

Stwierdzone
nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia funkcjonowanie systemu rekrutacyjnego Akademii. Postępowania rekrutacyjne przeprowadzono zgodnie z zasadami ustalonymi przez władze uczelni, przyjmując 302 kandydatów na studia pielęgniarskie i 84 na

⁷ Analizą objęto protokoły podkomisji rekrutacyjnych Wydziału Nauk o Zdrowiu z pierwszych naborów na objętą kontrolą kierunku studiów.

⁸ Dz. U. z 2021 r. poz. 661 ze zm. Zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie studiów”.

fizjoterapeutyczne. W objętych analizą naborach przyjęto wszystkich kandydatów spełniających wymogi rekrutacyjne. Prawdłowo ustalono i pobierano opłatę rekrutacyjną.

OBSZAR

2. Realizacja programów kształcenia w zakresie obowiązujących standardów i wymogów jakościowych.

Opis stanu faktycznego

2.1. W okresie objętym kontrolą w Akademii obowiązywały programy studiów przyjęte do realizacji na mocy uchwał senatu uczelni. I tak:

- Uchwałą z 27 czerwca 2019 r. przyjęty został program studiów na kierunku pielęgniarstwo I stopnia. Program ten zmieniony został kolejnymi uchwałami z 25 września 2019 r., 30 czerwca 2020 r. i 24 czerwca 2021 r. Był to program przeznaczony dla studentów rozpoczynających kształcenie w roku akademickim 2019/2020. Dla studentów rozpoczynających studia I stopnia w roku 2020/2021 zmianę programu studiów przyjęto 30 czerwca 2020 r. (ponadto zmieniono ten program uchwałami z 18 grudnia 2020 r. i 24 czerwca 2021 r.).
- Uchwałą z 27 czerwca 2019 r. przyjęty został program studiów na kierunku pielęgniarstwo II stopnia. Program ten zmieniony został kolejnymi uchwałami z 25 września 2019 r. Dla studentów rozpoczynających kształcenie w roku 2020/2021 program studiów przyjęto 30 czerwca 2020 r. (zmiany programu uchwalono 18 grudnia 2020 r. i 24 czerwca 2021 r.).
- Uchwałą z 25 września 2019 r. przyjęto program studiów na kierunku fizjoterapia obowiązujący od roku szkolnego 2019/2020 (wcześniej Rada Wydziału Nauk o Zdrowiu pozytywnie zaopiniowała program kształcenia na tym kierunku). Uchwałami z 30 czerwca 2020 r., 24 czerwca 2021 r. senat wprowadził zmiany w programie studiów.

(akta kontroli str. 208-228)

Uchwałą z 2 grudnia 2021 r. Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej pozytywnie oceniło proces kształcenia w Akademii na kierunku pielęgniarstwo na poziomie pierwszego i drugiego stopnia. Stwierdzono, że proces kształcenia umożliwia studentom osiągnięcie założonych efektów⁹.

(akta kontroli str. 258)

Decyzją Ministra Zdrowia z 19 kwietnia 2018 roku Minister Zdrowia, po dokonaniu oceny przez Krajową Radę Akredytacyjną Szkół Pielęgniarek i Położnych, udzielił Akademii akredytacji dla kierunku kształcenia pielęgniarstwo na okres czterech lat. Następnie decyzją z 21 kwietnia 2022 r. Minister Zdrowia udzielił Akademii akredytacji na prowadzenie studiów na kierunku pielęgniarstwo na poziomie pierwszego i drugiego stopnia na okres pięciu lat. Przyznanie akredytacji poprzedziła wizytacja Akademii przeprowadzona przez zespół Krajowej Rady Akredytacyjnej Szkół Pielęgniarek i Położnych. Przedmiotem pozytywnej oceny była: [1] realizacja programu kształcenia i prowadzonej dokumentacji; [2] kwalifikacje kadry do prowadzenia zajęć teoretycznych i praktycznych oraz praktyk zawodowych; [3] baza materialna i dydaktyczna, w tym wyposażenie niezbędne do realizacji założonych celów kształcenia i efektów uczenia się; [4] jakość kształcenia i osiągnięć uczelni.

(akta kontroli str. 229-257, 778)

Analiza programu studiów na kierunku fizjoterapia w roku akademickim 2021/2022 wykazała, że był on zgodny z wymogami załącznika nr 7 do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 lipca 2019 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu lekarza, lekarza dentystry, farmaceuty, pielęgniarki, położnej, diagnosty laboratoryjnego, fizjoterapeuty i ratownika medycznego¹⁰. Program ten obejmował odbycie zajęć w wymiarze 5260 godzin (przy minimum 4760 godzin wg powołanego załącznika). W programie przyjęto większą liczbę godzin zajęć w grupach:

- biomedyczne podstawy fizjoterapii 540 godz. przy minimum 400 godz.,
- nauki ogólne 540 godz. przy minimum 300 godz.

W pozostałych grupach wymiar zajęć był na poziomie określonym w ww. załączniku. Kierunkowe efekty uczenia się zawarte w programie były tożsame z wymienionymi w ww. rozporządzeniu. Również zgodnie z tym załącznikiem określono w programie sposób

⁹ <https://www.pka.edu.pl/ocena/baza-uczelni-jednostek-i-kierunkow-ocenionych/> - dostęp z 15 lipca 2022 roku.

¹⁰ Dz. U. z 2021 r. poz. 755, ze zm. Zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie standardów kształcenia”. Załącznik Nr 7 zawiera standard kształcenia przygotowującego do zawodu fizjoterapeuty.

weryfikacji efektów uczenia się. Do uzyskania kwalifikacji student zobowiązany był uzyskać nie mniej niż 300 punktów ECTS¹¹. Przedmioty do wyboru studenta umożliwiały uzyskanie 15,0 ECTS (5% wymaganego minimum 300 ECTS), co było zgodne z pkt. 3.1. powołanego załącznika. (akta kontroli str. 262-311)

Zgodnie z § 7 ust. 1 rozporządzenia w sprawie studiów w Akademii dokonywano systematycznej oceny programów studiów. Odbywało się to poprzez gromadzenie opinii o programach od podmiotów zewnętrznych¹² oraz od nauczycieli akademickich i samorządu studenckiego. W okresie objętym kontrolą adresaci ankiet nie wnosili uwag dotyczących zawartości programów studiów, zaś w 22 opiniach na 27 dotyczących programu studiów na kierunku fizjoterapia oprócz stwierdzenia o braku uwag, zawarto uzasadnienie wyrażonych pozytywnych opinii. (akta kontroli str. 501-565)

W okresie objętym kontrolą, pod wpływem zgłaszanych przez nauczycieli akademickich sugestii zmieniono program studiów dla kierunku pielęgniarstwo II stopnia. Zmiany obejmowały tylko przedmioty będące w dyspozycji Akademii i polegały na:

- usunięciu w roku akademickim 2020/2021 przedmiotu „laryngologia” i wprowadzeniu w to miejsce „pielęgniarstwa neurochirurgicznego”,
- usunięciu w roku akademickim 2021/2022 przedmiotów „endokrynologia” i pielęgniarstwo neurochirurgiczne” – powodem był brak możliwości zatrudnienia wykładowców z wymaganą specjalizacją, wprowadzono także zmianę polegającą na przeniesieniu zajęć z dwóch przedmiotów między semestrami.

Wprowadzenie powyższych zmian zostało pozytywnie zaopiniowane przez samorząd studencki i nauczycieli akademickich. (akta kontroli str. 522-537, 568-572)

Prowadzone w Akademii ankiety oraz hospitacje nie obejmowały ocen jakości programów studiów. (akta kontroli str. 573-577)

2.2. W okresie objętym kontrolą organizacja zajęć praktycznych i praktyk zawodowych w Akademii odbywała się zgodnie uregulowaniami zawartymi w rozporządzeniu w sprawie standardów kształcenia. Opracowano regulaminy praktyk zawodowych dla kierunków studiów objętych kontrolą NIK. Stosownie do § 5 pkt 8 regulaminów praktyk zawodowych dla kierunków objętych kontrolą NIK „*Student otrzymuje program praktyk w formie Dziennika Kształcenia Zawodowego*”. Dzienniki Kształcenia Zawodowego opracowywane były przez Kierownika Zakładu w porozumieniu z Koordynatorem praktyk lub Opiekunem praktyk (§ 5 pkt 6 regulaminów praktyk zawodowych). Następnie Dzienniki Kształcenia Zawodowego były zatwierdzane uchwałami Wydziałowej Komisji Jakości Kształcenia na Wydziale Nauk o Zdrowiu oraz przez dziekana Wydziału Nauk o Zdrowiu. Analiza wpisów w 15 Dziennikach Kształcenia Zawodowego absolwentów ANS w roku akademickim 2020/2021 (po pięć dzienników z objętych kontrolą kierunków) wykazała, że dzienniki zawierały wpisy potwierdzające uzyskanie zaliczenia wymaganych programem umiejętności (odniesienie się do poszczególnych kierunkowych efektów uczenia się) w Centrum Symulacji Medycznej, ocenę zajęć praktycznych i praktyk zawodowych, opis przebiegu zajęć praktycznych i postawy studenta (zajęcia praktyczne i praktyka zawodowa). Wpisy opatrzone były datą dokonania oceny lub zaliczenia i podpisem osób oceniających, opiekuna zajęć praktycznych i koordynatora praktyk zawodowych¹³. Odbywanie praktyk zawodowych nie było przedmiotem hospitacji. Akademia miała zawarte porozumienia ze stałymi placówkami, w których odbywają się praktyki zawodowe (dziewięć dla osób z kierunku fizjoterapia i siedem dla studentów pielęgniarstwa). W przypadku gdy student sam wybierał miejsce odbywania praktyki zawodowej, przedstawiciel Uczelni wizytował placówkę pod kątem możliwości odbycia prawidłowej praktyki zawodowej. Hospitacjami stacjonarnymi prowadzonymi przez osobę wyznaczoną przez dziekana objęte były zajęcia praktyczne. Komisja ds. Jakości Kształcenia na Wydziale Nauk o Zdrowiu corocznie sporządzała harmonogramy przebiegu Hospitacji,

¹¹ European Credit Transfer System - europejski system transferu punktów, którego celem jest z jednej strony ujednoczenie reguł prawnych dotyczących organizacji studiów, a z drugiej usprawnienie systemu studiowania na europejskich uczelniach.

¹² W odpowiedzi na pisma w sprawie wyrażenia opinii o programach kształcenia wpłynęły tylko od Caritas Diecezji Łomżyńskiej, Łomżyńskiego Centrum Medycznego Sp. z o.o. i „Medicor” Centrum Zdrowia w Łomży.

¹³ Określone w załączniku nr 4 i 7 do tego rozporządzenia.

w tym na kierunkach pielęgniarstwo i fizjoterapia (harmonogramami obejmowano zajęcia praktyczne jak i teoretyczne). (akta kontroli str. 312-330)

Przebieg praktyk zawodowych był przedmiotem ankiet przeprowadzonych wśród studentów na kierunku pielęgniarstwo, zaś ich wyniki podsumowywane. Studenci oceniali poszczególne placówki, w których odbywali praktyki (skala ocen od zero do pięć), przy czym wszystkie oceniane placówki uzyskały ocenę powyżej czterech. (akta kontroli str. 331-366)

Nie przeprowadzono ankiet dotyczących przebiegu praktyk zawodowych wśród studentów fizjoterapii. Przeprowadzono natomiast ankiety dotyczące oceny osób prowadzących zajęcia, w tym praktyki zawodowe, co do których ankietowani nie zgłaszali uwag. (akta kontroli str. 375-399)

2.3. Analizą objęto proces opracowania programu studiów na kierunku fizjoterapia jednolite studia magisterskie o profilu praktycznym, przyjętego do realizacji uchwałą senatu z dnia 25 września 2019 r. Wcześniej (28 maja 2019 r.) program ten uzyskał wymaganą opinię Rady Wydziału Nauk o Zdrowiu. Prodziekan Wydziału Nauk o Zdrowiu wyjaśniła, że program ten opracowany został na podstawie rozporządzenia w sprawie standardów kształcenia i musi być zgodny z tymi standardami (więcej na temat zawartości programu w pkt. 2.1. niniejszego wystąpienia). Dziekan Wydziału Nauk o Zdrowiu w dniu 4 maja 2020 r. zwróciła się z prośbą do nauczycieli ANS oraz organizatorów zajęć praktycznych bądź praktyk zawodowych o zaopiniowanie programu studiów na kierunku fizjoterapia. Wpłynęło 27 opinii (trzy podmiotów zewnętrznych i 24 nauczycieli akademickich), z których w 22 oceniono pozytywnie jakość programu studiów i uzasadnienie takiej oceny (w pozostałych opiniach zapis ograniczał się do braku uwag do tego programu). (akta kontroli str. 221-222, 501-504, 567, 672-719)

2.4. W okresie objętym kontrolą liczebność grup uregulowana była zarządzeniem rektora z 4 lutego 2020 r. W latach 2019-2022 na kierunkach pielęgniarstwo i fizjoterapia nie prowadzono kształcenia na studiach niestacjonarnych. W 2021 roku mimo przeprowadzenia naboru na pielęgniarstwo II stopnia i zakwalifikowaniu do odbycia studiów 21 osób, po rozpoczęciu roku szkolnego studentów tych przeniesiono na studia stacjonarne (rozkład zajęć umożliwiał studentom odbycie kształcenia w takim trybie). (akta kontroli str. 11, 367-371)

2.5. Liczba studentów na kierunku pielęgniarstwo I stopnia w latach objętych kontrolą¹⁴ wynosiła:

- na I roku odpowiednio 33, 23, i 25 (stany na 31 grudnia wg sprawozdań S-10), zaś liczba nauczycieli 36, 40 i 35, co oznacza, że wskaźnik liczby nauczycieli do liczby studentów wynosił 1,09, 1,74 i 1,4;
- na II roku: 34, 35 i 25 a liczba nauczycieli 29, 33 i 30, a wskaźnik liczby nauczycieli do liczby studentów wynosił 0,85, 0,94 i 1,2;
- na III roku: 53, 36 i 34, zaś nauczycieli 25 (przez trzy lata liczba ta była stała), a wskaźnik liczby nauczycieli do liczby studentów wynosił 0,47, 0,69 i 0,73.

Liczba studentów na kierunku pielęgniarstwo II stopnia wynosiła odpowiednio:

- na I roku: 48, 67 i 68 przy liczbie nauczycieli 28 (przez trzy lata liczba ta była stała), a wskaźnik liczby nauczycieli do liczby studentów wynosił 0,58, 0,41 i 0,41;
- na II roku: 60, 51 i 68, zaś liczba nauczycieli 19, 17 i 20, a wskaźnik liczby nauczycieli do liczby studentów wynosił 0,31, 0,33 i 0,29.

Liczba studentów na kierunku fizjoterapia wynosiła:

- na I roku: 25, 29 i 24 przy liczbie nauczycieli odpowiednio 36, 39 i 31, a wskaźnik liczby nauczycieli do liczby studentów wynosił odpowiednio 1,44, 1,34 i 1,29;
- na II roku: 29, 24 i 22 przy liczbie nauczycieli odpowiednio 25, 26 i 22, a wskaźnik liczby nauczycieli do liczby studentów wynosił odpowiednio 0,86, 1,08 i 1,00;
- na III roku: 21, 26 i 20 przy liczbie nauczycieli odpowiednio 23, 20 i 17, a wskaźnik liczby nauczycieli do liczby studentów wynosił odpowiednio 1,09, 0,77 i 0,85;

¹⁴ 2019/2020, 2020/2021 i 2021/2022.

- na IV roku w roku akademickim 2020/2021 było 21 studentów¹⁵, których kształciło 18 nauczycieli (wskaźnik 0,86), zaś w 2021/2022 było 26 studentów na 20 nauczycieli (wskaźnik 0,77);
- na V roku w roku akademickim 2021/2022 kształciło się 20 studentów, którymi zajmował się jeden nauczyciel (opiekun praktyk zawodowych). (akta kontroli str. 371-374)

Z przedstawionych wyżej wskaźników wynika, że w latach 2019-2022 nie było trwałej relacji zmniejszania się liczby nauczycieli w stosunku do liczby studentów.

2.6. Jak wynika z prowadzonej w Akademii ewidencji, w okresie objętym kontrolą nie wpłynęły skargi lub wnioski, których przedmiotem były zagadnienia związane z realizacją programów kształcenia. (akta kontroli str. 400-402)

Stwierdzone
nieprawidłowości
OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację programów kształcenia w zakresie obowiązujących standardów i wymogów jakościowych. W Akademii właściwie opracowano programy studiów oraz zorganizowano praktyki zawodowe, których przebieg był monitorowany za pomocą ankiet wypełnianych przez studentów. Relacja liczby nauczycieli w stosunku do liczby studentów nie ulegała pogorszeniu. Nie wpływały także skargi studentów dotyczące sposobu realizacji programów kształcenia.

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

3. Zapewnienie wysokiej jakości kształcenia.

3.1. Uchwałą senatu z 28 listopada 2019 r. przyjęto Uczelniany System Zarządzania Jakością Kształcenia (USZJK), którego celem było:

- stymulowanie ciągłego doskonalenia jakości kształcenia,
- podnoszenie poziomu wykształcenia absolwentów,
- informowanie o jakości kształcenia.

Zakres działania USZJK obejmował m.in. ocenę procesu kształcenia, w tym organizacji i warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych. Do realizacji zadań USZJK powołano Uczelnianą Radę ds. Jakości Kształcenia oraz Wydziałowe Komisje ds. Jakości Kształcenia, w tym Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia na Wydziale Nauk o Zdrowiu (WKJK). (akta kontroli str. 403-416)

W okresie objętym kontrolą WKJK sporządziła roczne raporty samooceny z zapewnienia jakości kształcenia¹⁶ obejmujące wszystkie kierunki studiów prowadzone na Wydziale Nauk o Zdrowiu, w tym pielęgniarstwo i fizjoterapia. Raporty te obejmowały m.in. ocenę procesu kształcenia (w tym organizacji i warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych oraz jakości obsługi procesu dydaktycznego), opis rozwoju wewnętrznego systemu zapewnienia jakości oraz analizę mocnych i słabych stron. W końcowej części raportów zawarte były analizy mocnych i słabych stron oraz proponowane działania naprawcze, korygujące i doskonalące system jakości kształcenia, które polegały m.in. na kontynuacji działań na rzecz podnoszenia jakości kształcenia, realizacji rekomendacji WKJK. Opisane sprawozdania zatwierdził dziekan Wydziału Nauk o Zdrowiu. (akta kontroli str. 417-486)

Według wyjaśnień rektora Akademii, roczne raporty samooceny poddawane były szczegółowej analizie przez władze Wydziału Nauk o Zdrowiu, kierowników katedry i zakładów, przedstawiciela studentów wchodzącego w skład Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia i kierownika dziekanatu. Wyniki były przedstawiane i omawiane podczas spotkań kadry dydaktycznej z władzami Wydziału Nauk o Zdrowiu, kierownikami zakładów i katedry oraz podczas spotkań ze studentami poszczególnych roczników i kierunków. Wyniki raportu wykorzystywane były do modyfikacji programów studiów, propagowania i zachęcania studentów do wypełniania ankiet oceniających jakość kształcenia, które pozwalały na dokonanie analizy jakości kształcenia w kwestii budowania i podejmowania zmian w obrębie kadry dydaktycznej. (akta kontroli str. 487-488)

¹⁵ Kształcenie na jednolitym kierunku fizjoterapia wprowadzono od roku akademickiego 2017/2018.

¹⁶ Za rok akademicki 2019/2020 i 2020/2021.

W okresie objętym kontrolą w Akademii opracowywano plany hospitacji oraz opracowywano sprawozdania z ich realizacji. I tak:

- w semestrze zimowym w roku akademickim 2019/2020 na kierunku fizjoterapia przeprowadzono hospitacje zajęć prowadzonych przez 25 nauczycieli. Wszystkie osoby uzyskały ocenę pozytywną (od 4,9 do 5,0¹⁷). W ocenach opisowych arkuszy hospitacyjnych nie było negatywnych uwag. W semestrze letnim w roku akademickim 2019/2020 na kierunku fizjoterapia hospitacje zostały odwołane z powodu epidemii Covid-19 (planowano objąć hospitacjami zajęcia prowadzone przez 13 nauczycieli).
- W semestrze zimowym w roku akademickim 2019/2020 na kierunku pielęgniarstwo (I i II stopień) przeprowadzono hospitacje zajęć prowadzonych przez 23 nauczycieli. Wszystkie osoby otrzymały oceny pozytywne (od 4,5 do 5,0). W semestrze letnim hospitacje odwołano z powodu epidemii.
- W roku akademickim 2020/2021 na kierunku pielęgniarstwo objęto hospitacjami zajęcia prowadzone przez 30 nauczycieli. Średnia ocen z wyniosła 4,95. Na kierunku fizjoterapia hospitacjami objęto 37 zajęć, w wyniku których średnia ocen wyniosła 4,98. Konkluzją wynikającą ze sprawozdania było „*Utrzymanie dotychczasowego poziomu kształcenia na Wydziale Nauk o Zdrowiu*”. (akta kontroli str. 491-500)

W okresie objętym kontrolą studenci Akademii wypełniali ankiety, których elementem była ocena jakości kształcenia oraz nauczycieli. Wyniki tych ankiet zawierały roczne raporty samooceny z realizacji systemu zapewnienia jakości kształcenia. W roku akademickim 2019/2020 ankiety, z powodu epidemii Covid-19, przeprowadzono tylko w semestrze zimowym. Na kierunkach objętych niniejszą kontrolą, zakresie dotyczącym jakości kształcenia teoretycznego, wypełniono 1.314¹⁸ ankiet, zaś kształcenia praktycznego 814. Odsetek wypełnionych ankiet wynosił dla kierunku pielęgniarstwo I i II stopnia odpowiednio 38,5% i 42,5%, zaś dla fizjoterapii 31,6% - analizą objęto tylko ankiety dotyczące kształcenia teoretycznego, bowiem wskaźnik zwrotu ankiet dotyczących praktyk zawodowych był poniżej przyjętego progu¹⁹. Średni wynik ankiet obejmujących ocenę realizowanego kształcenia wyniósł 4,72²⁰ dla kierunku pielęgniarstwo I stopnia i 4,79 dla kierunku pielęgniarstwo II stopnia oraz 3,68 dla kierunku fizjoterapia. Z wyjaśnień prodziekana Wydziału Nauk o Zdrowiu wynika, że wynik ten nie został uznany za niezadowolający (w związku z tym nie podjęto działań zaradczych), bowiem obejmował on zajęcia kursowe (wykłady oraz ćwiczenia), których ocena została dokonana przez minimalną liczbę studentów, tj. 30% uprawnionych²¹. W odniesieniu do osób prowadzących zajęcia średnia z ankiet wyniosła 4,81 na kierunku pielęgniarstwo I stopnia i 4,83 na II stopniu oraz 4,49 na fizjoterapii. Niezadowolające oceny zajęć (ocena poniżej 4,0) uzyskało dwóch nauczycieli na kierunku pielęgniarstwo I stopnia i jeden na kierunku fizjoterapia. Z jednym nauczycielem zakończono współpracę, zaś z pozostałymi przeprowadzono rozmowy dyscyplinujące.

(akta kontroli str. 375-393, 578-579)

W roku akademickim 2020/2021 wpłynęło 518 ankiet w zakresie kształcenia teoretycznego i dziewięć ankiet dotyczących praktyk zawodowych. Odsetek wypełnionych ankiet wynosił średnio 16,01% dla pielęgniarstwa I stopnia, 39,3% dla pielęgniarstwa II stopnia i 23,2% dla fizjoterapii. Oceny ankietowanych studentów w zakresie realizowanego kształcenia zawierały się w przedziale od 4,36 do 4,96. Nie było niezadowolających ocen osób prowadzących zajęcia. (akta kontroli str. 394-399)

Z przedstawionego kontrolującemu dokumentu pn. „Mierniki jakościowe przyjęte w ANS w Łomży” wynika, że podstawą oceny realizacji efektów uczenia się studentów na Wydziale Nauk o Zdrowiu były:

¹⁷ W skali od 1,0 do 5,0 (max).

¹⁸ Dla grup przedmiotów odrębna ankieta.

¹⁹ W ANS przyjęto 30% próg zwrotności ankiet aby były one poddane analizie.

²⁰ W skali od 1 do 5 (max).

²¹ Jak wyżej podano, ankiety wypełniło de facto 31,6%. Zauważyć należy że w kolejnym roku studenci fizjoterapii dużo wyżej ocenili zajęcia kursowe, co opisano w następnym akapicie.

- a) Różne formy prac etapowych, których kryteriami były zaliczenia i egzaminy. Podstawą oceny były okresowe prace kontrolne (kolokwia) referaty, eseje, opisy studiów przypadków, aktywność podczas zajęć.
- b) Praktyki zawodowe i zajęcia praktyczne, podczas których weryfikowano umiejętności, kompetencję społeczną studenta oraz jego wiedzę.
- c) Prace dyplomowe (licencjackie i magisterskie), których końcowym miernikiem zakładanych efektów uczenia się był pomyślnie zdany egzamin dyplomowy lub magisterski (w zależności od kierunku studiów).
- d) Badanie losów absolwentów prowadzone przez Biuro Karier ANS.

(akta kontroli str. 580-583)

Kontrolującemu nie przedstawiono dokumentów potwierdzających analizowanie jakości kształcenia w oparciu o wymienione wyżej mierniki. W odpowiedzi na pytanie kontrolującego: „Czy w latach 2019-2022 w oparciu o stosowane w Wydziale Nauk o Zdrowiu mierniki jakościowe uzyskano poprawę efektów kształcenia? W jakim dokumencie przeprowadzana była taka analiza?” prodziekan wyjaśniła, że „Dokumentem potwierdzającym prowadzone działania projakościowe na Wydziale Nauk o Zdrowiu w Akademii Nauk Stosowanych w Łomży monitorującym poprawę i uzyskanie efektów uczenia się przez studentów poszczególnych kierunków w tym objętych kontrolą, jest coroczny Raport samooceny z realizacji systemu zapewniania jakości kształcenia przygotowany w oparciu o liczne dane ilościowe oraz analizy m.in. hospitalacji, ankiet oceniających jakość kształcenia, praktyk zawodowych itp., które zostały przedstawione w toku prowadzonej kontroli, ponadto analizie podlegają prac licencjackie i magisterskie oraz etapowe, prowadzone przez kierowników poszczególnych zakładów”.

(akta kontroli str. 615-616)

Opis raportów z samooceny zapewnienia jakości kształcenia zawarto na początku niniejszego punktu wystąpienia pokontrolnego.

W okresie objętym kontrolą osoby kończące studia oraz absolwenci byli ankietowani m.in. w zakresie programów i efektów kształcenia. Do 2019 r. ankiety były wypełniane w formie papierowej, zaś od czerwca 2020 r. – w związku z epidemią Covid-19 – uruchomiono ankietę online. Biuro Karier wysyłało także do absolwentów zaproszenia do wypełniania ankiet online. W związku z małą liczbą wypełnionych ankiet, w lipcu 2022 r. pracownicy Biura Karier rozpoczęli ankietowanie telefoniczne. Do badania losów absolwentów wykorzystywany był także Ogólnopolski System Monitorowania Ekonomicznych Absolwentów Szkół Wyższych (ELA). Z danych zawartych na stronie internetowej Akademii²² wynika, że ostatni raport dla kierunków objętych kontrolą NIK (jak i innych) dotyczył absolwentów z 2020 r. Uczelnia monitorowała także losy absolwentów w związku z realizacją projektów dofinansowanych z UE, których jednym ze wskaźników rezultatu było uzyskanie przez absolwentów zatrudnienia lub podjęcie dalszej nauki.

(akta kontroli str. 488-490)

Badania ankietowe prowadzone przez Biuro Karier obejmowały studentów ostatniego roku pielęgniarstwa (badanie przeprowadzono w 2020 r. i 2022 r. dla obu stopni studiów) oraz fizjoterapii w 2022 r. Wybrane wyniki ankiet przedstawiały się następująco:

- a) W 2020 r.: na 107 ankietowanych z kierunku pielęgniarstwo I stopnia 43,93% osób bardzo dobrze oceniło zrealizowany program studiów (kolejne 49,93 wystawiło ocenę dobrą). Wiedzę zdobytą bardzo dobrze oceniło 48,60% i 41,12% dobrze zaś umiejętność zastosowania wiedzy w praktyce odpowiednio 61,68% i 31,78%.

Na 78 ankietowanych w 2022 r. absolwentów pielęgniarstwa II stopnia realizację programu bardzo dobrze oceniło 49,37%, zaś dobrze 43,04%. Bardzo dobrą ocenę zdobytej wiedzy wystawiło 53,17% ankietowanych i 37,98% dobrze oceniło to kryterium. Umiejętność zastosowania wiedzy w praktyce odpowiednio 53,17% i 34,18%.

(akta kontroli str. 584-593)

- b) W 2022 r. na 33 ankietowanych studentów ostatniego roku pielęgniarstwa I stopnia 45,5% bardzo dobrze oceniło realizację programu studiów (51,5% dobrze), zdobytą

²² <https://ansl.edu.pl/biuro-karier/student-absolwent/badania/954-badanie-losow-absolwentow-2020> - dostęp z 27 września 2022 r.

wiedzę bardzo dobrze oceniło 45,5% (54,5 oceniło dobrze), zaś umiejętność zastosowania wiedzy w praktyce bardzo dobrze oceniło 63,6% (dobrze – 33,3%).

Na 59 ankietowanych studentów ostatniego roku pielęgniarstwa II stopnia 57,6% bardzo dobrze oceniło realizację programu studiów (37,3% oceniło dobrze), zdobytą wiedzę bardzo dobrze oceniło 45,8% (44,1% oceniło dobrze), zaś umiejętność zastosowania wiedzy w praktyce bardzo dobrze oceniło 45,8% (dobrze – 49,2%).

(akta kontroli str. 594-601)

- c) W 2022 r. przeprowadzono badanie ankietowe studentów ostatniego roku fizjoterapii. Na 19 ankietowanych 31,6% bardzo dobrze oceniło realizację programu studiów (52,6% oceniło dobrze), zdobytą wiedzę bardzo dobrze oceniło 21,1% (68,4 oceniło dobrze), zaś umiejętność zastosowania wiedzy w praktyce bardzo dobrze oceniło 31,6% (dobrze – 57,9%).

(akta kontroli str. 602-604)

Akademia w 2022 r. przeprowadziła badanie ankietowe absolwentów obu stopni pielęgniarstwa, którzy zakończyli naukę w 2020 r. Ankiety wysłano do 103 osób, zwrotnie wróciło 12 ankiet (11,65%). Pytania ankietowe nie obejmowały losów absolwentów – dotyczyły ich opinii nt. studiów w ANS. 25% absolwentów bardzo wysoko oceniło poziom ukończonych studiów, zaś dobrze 66,7%.

(akta kontroli str. 605-614)

3.2. W okresie objętym kontrolą zasoby kadrowe Akademii nie były przedmiotem kontroli zewnętrznych oraz skarg kierowanych przez pracowników lub studentów.

(akta kontroli str. 400-402, 620-626)

W dniu 3 lutego 2022 r. w Akademii miała miejsce wizytacja Krajowej Rady Akredytacyjnej Szkół Pielęgniarek i Położnych, która dokonała oceny kierunku pielęgniarstwo (studia I i II stopnia), której wynikiem było przyznanie ANS certyfikatu akredytacji dla tego kierunku kształcenia (więcej na ten temat w pkt. 2.1 niniejszego wystąpienia pokontrolnego). Jednym z zakresów wizytacji była ocena spełniania standardów kształcenia, w tym kwalifikacji kadry prowadzącej kształcenie. W podsumowaniu protokołu z wizytacji stwierdzono, że Akademia spełnia wymagane standardy. W zakresie kadry kształcącej przyznano:

- 17 pkt. (na 18 możliwych) dla kadry z kierunku pielęgniarstwo I stopnia,
- 16 pkt. (na 17 możliwych) dla kadry z kierunku pielęgniarstwo II stopnia.

(akta kontroli str. 255-256)

W okresie objętym kontrolą²³ średnia liczba nauczycieli na kierunku pielęgniarstwo wynosiła:

- 37 na 27²⁴ studentów I roku I stopnia,
- 31 na 31 studentów II roku I stopnia,
- 25 na 41 studentów III roku I stopnia,
- 28 na 61 studentów I roku II stopnia,
- 19 na 60 studentów II roku II stopnia.

W tym samym okresie liczba nauczycieli na kierunku fizjoterapia wynosiła:

- 35 na 26 studentów I roku,
- 24 na 25 studentów II roku,
- 20 na 22 studentów III roku,
- 19 na 23 studentów IV roku.

(akta kontroli str. 617)

Objęte kontrolą NIK kierunki kształcenia realizowane były w ramach programu studiów o profilu praktycznym. Zgodnie z art. 73 ust. 2 pkt 1 Prawa o szkolnictwie wyższym, w ramach programu studiów o profilu praktycznym, co najmniej 50% godzin zajęć prowadzonych jest przez nauczycieli akademickich zatrudnionych w tej uczelni jako podstawowym miejscu pracy. W okresie objętych kontrolą warunek ten spełniony był:

- w roku akademickim 2020/2021 i 2021/2022 na kierunku pielęgniarstwo I stopnia (odpowiednio 54% i 56% godzin zajęć prowadzili nauczyciele w Akademii jako podstawowym miejscu pracy),

²³ Lata akademickie 2019/2020, 2020/2021 i 2021/2022.

²⁴ Analogicznie średnia liczba studentów z lat objętych kontrolą.

- w całym okresie objętym kontrolą warunek ten spełniali nauczyciel akademicki prowadzący zajęcia na kierunku fizjoterapia (odpowiednio: 55%, 54% i 78%).
(akta kontroli str. 618-619)

Powyższego warunku nie spełniali nauczyciele akademicki w roku 2019/2020 na kierunku pielęgniarstwo I stopnia oraz we wszystkich latach akademickich na kierunku pielęgniarstwo II stopnia – więcej na ten temat w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

Zgodnie z § 73 ust. 2 statutu Akademii ocena okresowa nauczycieli powinna być przeprowadzona nie rzadziej niż raz na cztery lata. Zarządzeniem z 18 listopada 2021 r. rektor ANS powołał komisję ds. Oceny Okresowej Nauczycieli Akademickich Wydziału Nauk o Zdrowiu. Kryteria oceny (punktacja) określone zostały w arkuszach oceny i były różne dla pracowników dydaktycznych i badawczo-dydaktycznych. Oceną objęto 54 pracowników, z których 12 otrzymało ocenę wyróżniającą, 33 pozytywną, pięciu warunkową i czterech negatywną. Analiza 20 (37%) losowo wybranych postępowań w sprawie oceny nauczycieli wykazała, że postępowanie przeprowadzono zgodnie z procedurą wynikającą z treści arkusza ocen.
(akta kontroli str. 630-671)

Dziekan Wydziału Nauk o Zdrowiu wyjaśniła, że wyniki ocen wykorzystane zostały do przeprowadzenia ewaluacji pracy dydaktycznej i badawczo-dydaktycznej nauczycieli. „...Uzyskane wyniki wskazały, którzy nauczyciele spełnili obowiązki ustawowe, w szczególności w zakresie wykonywania obowiązków, o których mowa w art. 115 prawa o szkolnictwie wyższym i nauce, oraz przestrzegania przepisów o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Po przeprowadzeniu oceny osobom z wynikami negatywnymi zostały przedstawione rozwiązania, które Uczelnia może przedsięwziąć w celu pomocy nauczycielowi akademickiemu w poprawie oceny w następnej ewaluacji...”.
(akta kontroli str. 753-754)

3.3. Na kierunkach objętych niniejszą kontrolą zajęcia realizowane były w trzech lokalizacjach. Główny budynek przy ul. Akademickiej 14 składał się z 12 sal dydaktycznych przeznaczonych do prowadzenia zajęć dla grup od sześciu do 220 osób (aula). Wszystkie sale wykładowe wyposażone były m.in. w rzutniki multimedialne, dostęp do internetu (także za pomocą sieci Wi-Fi). W budynku przy ul. Wiejskiej 16 znajdowało się Centrum Symulacji Medycznej, w którym wyodrębniono:

- salę umiejętności pielęgniarstkich,
- salę ALS (zaawansowane zabiegi resuscytacyjne) + BLS (resuscytacja krążeniowo-oddechowa),
- salę symulacji wysokiej wierności z przylegającą sterownią oddzieloną od sali lustrem weneckim, umożliwiającą sterowanie i nagrywanie prowadzonych zajęć za pomocą kamer,
- salę OSCE²⁵ z przylegającą sterownią oddzieloną od sali lustrem weneckim, umożliwiającą sterowanie i nagrywanie prowadzonych zajęć za pomocą kamer,
- salę do nauki umiejętności technicznych.

W wymienionych salach zakładano prowadzenie zajęć w grupach studentów liczących sześć osób (wyjątki od tego stanu opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”). Sale wyposażone były w fantomy (m.in. noworodków, niemowląt, dzieci, osób dorosłych, w tym kobiety rodzącej), co zostało potwierdzone w toku przeprowadzonych podczas kontroli oględzin. W budynku przy ul. Akademickiej 1 znajdowały się pracownie językowe, komputerowe oraz laboratoria: chemii fizycznej i biochemicznej oraz chemii ogólnej i organicznej.
(akta kontroli str. 722-752)

Stanowiska w pracowniach komputerowych wyposażone były w systemy operacyjne i oprogramowanie biurowe, itp. Infrastruktura dydaktyczna dostosowana była do potrzeb osób niepełnosprawnych. Uczelniana biblioteka działała w poniedziałki i wtorki w godz. od 8.00 do 16.00, od środy do piątku w godz. od 8.00 do 18.00, zaś w soboty w godz. od 9.00 do 14.00. Biblioteka prenumerowała 13 czasopism dla kierunku pielęgniarstwo oraz udostępniała on-line 16 polskich czasopism medycznych lub pielęgniarstkich, 18 czasopism

²⁵ OSCE (Objective Structured Clinical Examination), czyli Obiektywny Ustrukturyzowany Egzamin Kliniczny służący do oceny umiejętności klinicznych.

anglojęzycznych. Księgozbiór odzwierciedlał wymogi programowe nauczanych kierunków. Jeden egzemplarz każdego podręcznika dostępny był w czytelnicy, zaś pozostałe przeznaczone były do wypożyczenia. Zajęcia z wychowania fizycznego odbywały się w sali gimnastycznej uczelni oraz w miejskiej bazie sportowej (hala sportowa, pływalnia, stadion lekkoatletyczny). (akta kontroli str. 722-735)

Wizytacja Akademii przeprowadzona przez zespół Krajowej Rady Akredytacyjnej Szkół Pielęgniarek i Położnych wykazała m.in., że uczelnia posiada odpowiednią dla kierunku pielęgniarstwo infrastrukturę dydaktyczną i badawczo dydaktyczną, gwarantującą kompleksowość procesu kształcenia studentów. (akta kontroli str. 245-250)

W okresie objętym kontrolą infrastruktura i dostęp do zasobów uczelni nie były przedmiotem skarg studentów lub pracowników Akademii. (akta kontroli str. 400-402)

Baza dydaktyczna zajęć prowadzonych na kierunku pielęgniarstwo spełniała wymogi § 4 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 20 sierpnia 2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących kształcenia pielęgniarek i położnych²⁶. (akta kontroli str. 722-752)

W okresie objętym kontrolą liczebność grup studenckich uregulowana była uchwałą senatu z 12 października 2017 roku a następnie zarządzeniami rektora z 4 i 26 lutego 2020 r. Stosownie do tych przepisów maksymalna liczebność dla poszczególnych form i zajęć dydaktycznych wynosiła m.in.:

- wykłady – cały rocznik studiów, zaś w przypadku gdy rocznik liczył powyżej 120 osób, zajęcia można było podzielić na dwie grupy,
- ćwiczenia i konwersatoria 25-35 osób, zaś od 26 lutego 2020 roku 30 osób,
- ćwiczenia laboratoryjne 12-15 osób,
- laboratoria 12 osób,
- seminaria 10-15 osób
- zajęcia praktyczne 4-10 osób, zaś od 26 lutego 2020 roku dla kierunku pielęgniarstwo grupa mogła liczyć osiem osób oraz cztery osoby na zajęciach realizowanych na oddziałach intensywnej terapii, neonatologicznych, pediatrycznych, bloku operacyjnym, sali porodowej, podstawowej opiece zdrowotnej i specjalistycznej ambulatoryjnej,
- ćwiczenia praktycznej nauki zawodu 8-10 osób, z wyjątkiem kierunku pielęgniarstwo, dla którego maksymalna liczba studentów w grupie wynosiła osiem osób,
- ćwiczenia w Centrum Symulacji Medycznej – sześć osób. (akta kontroli str. 756-765)

Analiza danych o liczebności grup studenckich podczas ćwiczeń w Centrum Symulacji Medycznych, na zajęciach praktycznych i seminariach w okresie od semestru letniego 2019/2020 do roku akademickiego 2021/2022 wykazała, że limity ustalone przez rektora Akademii nie zawsze były przestrzegane (więcej na ten temat w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”).

W okresie objętym kontrolą nie było skarg lub kontroli dotyczących liczebności grup studenckich. W protokole z wizytacji Krajowej Rady Akredytacyjnej Szkół Pielęgniarek i Położnych nie podnoszono zagadnienia liczebności grup studenckich. (akta kontroli str. 233-257, 400-402, 620-626)

W roku akademickim 2020/2021 średnie obciążenia dydaktyczne na kierunkach objętych kontrolą przedstawiało się następująco:

- a) Pielęgniarstwo studia I stopnia:
- Na pierwszym roku w semestrze zimowym 7,8 godz. dziennie, 39 godz. tygodniowo i 585 godz. w semestrze. W semestrze letnim odpowiednio: 10,1 godz., 50,3 godz. i 755 godz.
 - Na drugim roku w semestrze zimowym 10,8 godz. dziennie, 54 godz. tygodniowo i 810 godz. w semestrze. W semestrze letnim odpowiednio: 11,2 godz., 56 godz. i 840 godz.

²⁶ Dz. U. poz. 970.

- Na trzecim roku w semestrze zimowym 9,2 godz. dziennie, 46 godz. tygodniowo i 690 godz. w semestrze. W semestrze letnim odpowiednio: 9,1 godz., 45,3 godz. i 680 godz.
- b) Pielęgniarstwo studia II stopnia:
 - Na pierwszym roku w semestrze zimowym 5,5 godz. dziennie, 27,7 godz. tygodniowo i 416 godz. w semestrze. W semestrze letnim odpowiednio: 5,3 godz., 26,3 godz. i 395 godz.
 - Na drugim roku w semestrze zimowym 5,2 godz. dziennie, 25,9 godz. tygodniowo i 389 godz. w semestrze. W semestrze letnim odpowiednio: 3,7 godz., 18,7 godz. i 280 godz.
- c) Fizjoterapia studia jednolite magisterskie:
 - Na pierwszym roku w semestrze zimowym 7,2 godz. dziennie, 36,0 godz. tygodniowo i 540 godz. w semestrze. W semestrze letnim odpowiednio: 6,3 godz., 31,3 godz. i 470 godz.
 - Na drugim roku w semestrze zimowym 6,6 godz. dziennie, 33,0 godz. tygodniowo i 495 godz. w semestrze. W semestrze letnim odpowiednio: 4,5 godz., 22,3 godz. i 335 godz.
 - Na trzecim roku w semestrze zimowym 6,3 godz. dziennie, 31,4 godz. tygodniowo i 471 godz. w semestrze. W semestrze letnim odpowiednio: 4,6 godz., 23,0 godz. i 345 godz.
 - Na czwartym roku w semestrze zimowym 7,6 godz. dziennie, 38,0 godz. tygodniowo i 570 godz. w semestrze. W semestrze letnim odpowiednio: 4,3 godz., 21,3 godz. i 320 godz.²⁷ (akta kontroli str. 754-755)

W okresie objętym kontrolą nie było skarg dotyczących zbyt dużej liczby godzin zajęć.
(akta kontroli str. 400-402)

3.4. Wymiar zrealizowanych zajęć praktycznych i praktyk zawodowych dla poszczególnych roczników kończących kształcenie dla całego cyklu wynosił:

- a) na kierunku pielęgniarstwo I stopnia:
 - rok akademicki 2019/2020²⁸ 2.300 godz. (zajęcia praktyczne 1.100 godz. i 1.200 praktyki zawodowe), co stanowiło 48,7% całego wymiaru zajęć (4.726 godz.);
 - rok akademicki 2020/2021 2.240 godz. (zajęcia praktyczne 1.040 godz. oraz 1.200 godz. praktyk zawodowych). Dodatkowo zrealizowano 60 godz. zajęć praktycznych w Centrum Symulacji Medycznych), co stanowiło 48,6% całego wymiaru zajęć (4.728 godz.);
 - rok akademicki 2021/2022 2.240 godz. (zajęcia praktyczne 1.040 godz. oraz 1.200 godz. praktyk zawodowych). Dodatkowo zrealizowano 60 godz. zajęć praktycznych w Centrum Symulacji Medycznych), co stanowiło 48,0% całego wymiaru zajęć (4.788 godz.);
- b) na kierunku pielęgniarstwo II stopnia:
 - w roku akademickim 2019/2020 praktyki zawodowe trwały 160 godz., co stanowiło 12,3% ogólnego wymiaru zajęć (1.306 godz.);
 - w roku akademickim 2020/2021 praktyki zawodowe trwały 200 godz., co stanowiło 13,4% ogólnego wymiaru zajęć;
 - w roku akademickim 2021/2022 praktyki zawodowe trwały 200 godz., co stanowiło 13,5% wymiaru. zajęć.

Zrealizowany wymiar zajęć praktycznych i praktyk zawodowych zgodny był z programem studiów dla ww. kierunków.
(akta kontroli str. 779-780)

W roku akademickim 2019/2020 dla kierunku pielęgniarstwo spełniony był warunek wynikający z § 1b rozporządzenia w sprawie standardów kształcenia, zgodnie z którym

²⁷ W roku akademickim 2020/2021 nie było jeszcze studentów piątego roku na kierunku fizjoterapia.

²⁸ Rocznik, który zaczynał studia w roku akademickim 2017/2018 i kończył kształcenie I stopnia w 2019/2020.

student mógł uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość część efektów uczenia się przypisanych do zajęć kształtujących umiejętności praktyczne, w tym zajęć praktycznych i praktyk zawodowych, umożliwiających uzyskanie nie więcej niż 40% liczby punktów ECTS określonej dla tych zajęć w programie studiów dla danego roku studiów. Metodą na odległość prowadzono zajęcia praktyczne tylko na II roku studiów drugiego stopnia i wyniosły one 26,6% całości punktów ECTS. Jak wyjaśniła dziekan Wydziału Nauk o Zdrowiu, zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne zostały w pełni zrealizowane zgodnie ze standardem kształcenia, zaś studenci ostatnich semestrów przystąpili do egzaminów dyplomowych. (akta kontroli str. 781-783, 787)

W kolejnym roku akademickim spełniony był warunek wynikający z § 1d ww. rozporządzenia w sprawie standardów kształcenia, zgodnie z którym student mógł uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość część efektów uczenia się przypisanych do zajęć kształtujących umiejętności praktyczne, w tym zajęć praktycznych i praktyk zawodowych, umożliwiających uzyskanie nie więcej niż 20% liczby punktów ECTS określonej dla tych zajęć w programie studiów dla danego roku studiów. Studenci w ramach kształcenia na odległość uzyskali od zera do 19% punktów ECTS. (akta kontroli str. 783-785)

W okresie objętym kontrolą zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe studentów kierunku pielęgniarstwo (oba stopnie) realizowane były w zewnętrznych podmiotach na podstawie porozumień zawartych w okresie od 10 stycznia 2006 roku (data najwcześniej zawartego porozumienia) do 11 stycznia 2019 r. (data ostatniego porozumienia). Głównym organizatorem zajęć praktycznych i praktyk zawodowych był Szpital Wojewódzki im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Łomży, z którym zawarto porozumienie 2 marca 2006 roku (w sprawie praktyk studenckich) oraz 31 grudnia 2009 roku na realizację praktyk zawodowych. Porozumienia zawarto na czas nieokreślony. Ustalono w nich m.in. zasady kierowania studentów na zajęcia, obowiązki organizatora zajęć oraz warunki ich odbywania. W przypadku studentów, którzy we własnym zakresie wybierali miejsce odbywania praktyk zawodowych (np. ze względu na miejsce zamieszkania) zawierano indywidualne porozumienia z podmiotami zewnętrznymi, w których z imienia i nazwiska kierowano studentów do odbycia zajęć. Dziekan Wydziału Nauk o Zdrowiu wyjaśniła, że zajęcia były na bieżąco monitorowane przez koordynatora zajęć praktycznych, który ściśle współpracował z asystentami realizującymi te zajęcia oraz z koordynatorami i pielęgniarkami oddziałowymi. (akta kontroli str. 786-798)

Według wyjaśnień Dziekana Wydziału Nauk o Zdrowiu, pandemia Covid-19 nie miała wpływu na ilościowy wymiar godzin realizowanych ze studentami. Studenci nie realizowali zajęć w bezpośrednim kontakcie z pacjentami z Covid-19, wszyscy pracowali w środkach ochrony indywidualnej, które zapewniła Akademia. Zmiany w terminach realizacji zajęć praktycznych, które nie mogły być zrealizowane w zaplanowanym terminie (np. z powodu utworzenia oddziału covidowego) były zatwierdzane uchwałami senatu. (akta kontroli str. 786-789)

3.5. W okresie objętym kontrolą spośród 14 kierunków studiów prowadzonych przez Akademię, dziewięć – w tym pielęgniarstwo I i II stopnia, posiadało aktualną akredytację wydaną przez Polską Komisję Akredytacyjną. Ponadto 20 stycznia 2022 roku ANS uzyskała certyfikat ISO 9001:2015 w zakresie dydaktyki, badań naukowych oraz realizacji usług w zakresie ekspertyz oraz opinii. (akta kontroli str. 229-258, 799-800)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W okresie objętym kontrolą nieprzestrzegany był wymóg art. 73 ust. 2 pkt 1 Prawa o szkolnictwie wyższym, zgodnie z którym w ramach programu studiów o profilu praktycznym, co najmniej 50% godzin zajęć prowadzonych jest przez nauczycieli akademickich zatrudnionych w tej uczelni jako podstawowym miejscu pracy. Dotyczyło to kierunku pielęgniarstwo I stopnia w roku akademickim 2019/2020 (wskaźnik ten wyniósł 26%) i kierunku pielęgniarstwo II stopnia w latach 2019/2020, 2020/2021 oraz 2021/2022 gdzie wskaźnik ten wynosił odpowiednio 28%, 35% i 41%. Zgodnie

z § 56 statutu Akademii, odpowiedzialność za pracę wydziału, w tym za organizację jakości kształcenia i zatrudnionej kadry ponosił dziekan Wydziału Nauk o Zdrowiu²⁹.

(akta kontroli str. 627-629)

Dziekan Wydziału Nauk o Zdrowiu wyjaśniła, że opisany wyżej stan zastała gdy objęła stanowisko dziekana w 2019 roku. Zostały od razu podjęte działania w celu zatrudnienia kadry, która przede wszystkim w Akademii byłaby zatrudniona. Sytuacja na kierunku pielęgniarstwo II stopnia jest szczególnie trudna, bowiem program studiów wymaga zatrudnienia wykładowców o wysokich kwalifikacjach, zaś wprowadzone podwyżki wynagrodzeń pracowników ochrony zdrowia, sprawiły odchodzenie od pracy w szkolnictwie wyższym.

(akta kontroli str. 720-721)

2. W okresie od semestru letniego 2019/2020 do końca roku akademickiego 2021/2022 przekroczone były w niektórych grupach studenckich limity liczebności na losowo wybranych zajęciach. I tak:

- a) Podczas ćwiczeń w Centrum Symulacji Medycznych (kierunek pielęgniarstwo) podczas 63 rodzajach zajęć w 46 grupach liczba studentów przekraczała limit sześciu osób i wynosiła od siedmiu do 12 (trzy grupy). (akta kontroli str. 766-767)

Dziekan Wydziału Nauk o Zdrowiu w wyjaśnieniach stwierdziła, że liczba osób w grupie na studiach pierwszego stopnia była przestrzegana. Z ustaleń kontroli NIK dokonanych na podstawie zestawień sporządzonych przez kierownika Działu Kształcenia i Spraw Studenckich jednak wynika, że w pięciu grupach na studiach tego kierunku liczba studentów wynosiła siedem osób. Odnosząc się do przekroczenia maksymalnej liczby studentów w grupie na studiach II stopnia dziekan wyjaśniła, że było to podyktowane prośbami studentów. (akta kontroli str. 776-777)

- b) Na zajęciach praktycznych na kierunku pielęgniarstwo podczas 42 rodzajów zajęć w 13 grupach liczba studentów przekraczała limit ośmiu osób i wynosiła 12 osób w jednej z grup (w pozostałych grupach liczba studentów wynosiła od dziewięciu do 11 osób). (akta kontroli str. 768)

Dziekan Wydziału Nauk o Zdrowiu wyjaśniła, że było to spowodowane pandemią Covid-19. Z uwagi na konieczność przekładania zajęć zajęcia się kumulowały. Jednocześnie studenci nie wyrazili zgody na przeniesienie zajęć na okres wakacyjny. (akta kontroli str. 776-777)

- c) Spośród 217 grup seminaryjnych w 59 przekroczony był 30 osobowy limit ustalony przez rektora, zaś w skrajnych przypadkach liczba studentów w grupie wynosiła 41 osób (osiem takich grup). (akta kontroli str. 769-775)

Dziekan Wydziału Nauk o Zdrowiu w wyjaśnieniach stwierdziła, że liczba osób w grupie na studiach pierwszego stopnia była przestrzegana. Z ustaleń kontroli NIK dokonanych na podstawie zestawień sporządzonych przez Działu Kształcenia i Spraw Studenckich jednak wynika, że w opisywanym okresie w 44 grupach na studiach licencjackich liczba studentów wynosiła od 32 do 37 osób.

(akta kontroli str. 769-775)

Dziekan wyjaśniła również, że na kierunku pielęgniarstwo II stopnia, na prośbę pracujących studentów zorganizowano semina w dni wolne od pracy. W związku z tym podzielono studentów na dwie grupy seminaryjne o nierównej liczbie studentów. Nie miało to wpływu na jakość kształcenia, a w szczególności na osiągnięcie założonych efektów uczenia się. (akta kontroli str. 776-777)

OCENA CZĄSTKOWA

Akademia podjęła właściwe kroki dla zapewnienia wysokiej jakości kształcenia. Sprawowany był nadzór nad jakością kształcenia, zapewniono odpowiednią liczbę nauczycieli akademickich, zaś zajęcia realizowano w oparciu o odpowiednią infrastrukturę dydaktyczną. Stwierdzone nieprawidłowości nie miały istotnego wpływu na jakość kształcenia studentów.

²⁹ <https://ansl.edu.pl/bip/index.php?option=content&view=article&id=5299> – dostęp z 29 września 2022 roku.

IV. Wnioski

Wnioski W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

1. Podjęcie działań zmierzających do spełnienia wymogu prowadzenia przez co najmniej 50% godzin zajęć przez nauczycieli zatrudnionych w Akademii jako podstawowym miejscu pracy.
2. Przestrzeganie limitów liczebności grup studenckich.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosku

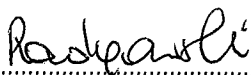
Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, 18 listopada 2022 r.

Kontrolerzy:

Władysław Radgowski
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
Janusz Pawelczyk

.....
podpis